

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ortv Et Progressv Ac Viris Illvstribvs Ordinis
Gloriosissimæ Dei Genitricis, semper Virginis Mariæ de
monte Carmelo**

Trithemius, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1643

Iodoci Clichtouei Neoportuensis &c. Sermo de excellentia & laudibus
Ordin. Carmelit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64495)

IODOCI CLICHTOVEI

NEOPORTVENSIS, CARNVTENSIS

Ecclesiæ in Gallia Canonici, Theologi
præstantissimi

Vixit cir-
ca an. Do-
mini 1524

SERMO DE EXCELLENTIA ET LAVDIBVS
Ordinis Carmelitarum.

*Quum dixerint vobis filij vestri, quæ est ista Religio?
dicetis eis: Victimam transitus Domini est.*

Exodi cap. 12.

Non absurdè mihi dixisse visus est Ci-
cero, omnium sententia Latinæ elo-
quentiæ Princeps, Vir cum doctri-
na, tum virtute præstantissimus: gran-
de imprimis & arduum onus illum
fufcipere, qui se vnum omnibus alijs
silentibus præbet audiendum. Nempe quæcun-
que is affert in medium, non vnus duntaxat aut duo-
rum, sed & omnium, qui astant, iudicio examinanda
depromit. In quibus si quicquam minus rectè aut
accommodate dictum fuerit, non potest illud tot
ac tantorum hominum censuram effugere, quin vel
ab vno omnium deprehendatur, ac iuste damnetur.
Et id potissimum, cum hi coram quibus habenda est
oratio, eruditissimi sunt, & in omni disciplinarum
genere promptissimi. Quos, quicquid proponitur,
quale id ipsum sit, haud minus latere potest, quam a-
cutissimos & lynceos habentem oculos, quod spe-
ctandum obijcitur, præterire quo sit colore prædi-
tum. Id sane vbi mecum animo reputarem, cogno-
sceremq; coram celeberrimo sapientissimorum vi-
rorum confessu mihi habendam esse concionem:
meæ imbecillitatis conscius, recusavi propemodum
hanc difficilem dutamq; Prouinciam, vt quæ meis
humeris impar, longe valentioribus egeat, quam
mihi adesse sentiam, viribus. Verum altera ex parte

adegit me Vigilantissimi, dignissimiq; Prouincialis
 sacrosancti Ordinis Carmelitani augustissima auto-
 ritas. Cuius & insignis probitas, & litterarum splen-
 dor, cum ad honoratissimam totius Prouinciæ mo-
 derandæ dignitatem euexerunt. Quo itidem Duce
 & Autore eiusdem Religionis successus magnum
 sumpturus speratur incrementum, extirpatis vni-
 que vitiorum monstris & virtute in pristinam digni-
 tatem reuocata. Impulit & me grauissima eorum,
 qui à determinandis decernendisque rebus ad Reli-
 gionem eandem spectantibus, *Definitores* nuncupa-
 ti sunt, sententia, qui hoc munus obeundum mihi
 crediderunt. Quorum iussis cum reclamare, relu-
 ctariq; non possum, id officij peragendum suscep-
 vestra omnium vel maxime beneuolentia confusus,
 & mihi persuadens, qualiacunque sint quæ dicenda
 proposui, ea vobis ingrata non fore, sed benigna o-
 mnium aure excipienda. Verum ne id quidem à no-
 bis auspiciato perfici potest, si non adsit diuinum
 præsidium, quod operationes humanas omnes præ-
 cipue moderatur & dirigit, vt auriga currum, &
 nauem gubernator. Quod vt expeditius assequa-
 mur, ad candidissimam Virginem MARIAM, Car-
 melitanæ Professionis Patronam & Auspicem, nos
 ipsos cum corpore, tum mente conuertamus, ei
 offerentes illud suauissimum Gabrielis alloquium,
 AVE MARIA.

Exod. 12.

*Cum dixerint vobis filij vestri, quæ est ista Religio?
 dicetis eis: Victima transitus Domini est. Ex loco prius
 adducto. Quæ quidem verba sunt Moysis ducis po-
 puli Israelitici, quem exempturus ex durissimo Æ-
 gyptiorum iugo, Agni Paschalis celebrata immola-
 tione, docet quo pacto posteris suis respondere de-
 beant, qui hanc institutionem Agni Paschalis pri-
 mum fieri viderunt, si forsitan ab eis sciscitatum
 fuerit, quidnam designet huiusmodi ritus Agni Pa-
 schalis. Monetq; hisce verbis Moyses, vt filios suos
 edoceant eam esse victimam à Domino institutam,*
 cum

eum eorum Patres traduxit ex grauissima Pharaonis
 seruitute in libertatem. Quæ quidem verba tametsi
 in hanc sententiam primum prolata fuerint, nihilo
 secius & nostro conducere proposito, & ad Carme-
 liticæ Religionis præconium haud irrationabiliter
 accommodari poterunt. Nempe percontanti cui-
 piam de huiusce Ordinis institutione ac vtilitate,
 non absone responderit quispiam: eum esse vt vi-
 ctimam, qua sacrificantur animæ Religiosorum hu-
 ius Ordinis Deo. Cui sane huiusmodi animarum vi-
 ctima longe est gratissima, dicente Psalmographo:
Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Per quam *Psal. 50.*
 quidem spiritualem victimam fit transitus de carce-
 re ac ærumna huius sæculi, quod vt Ægyptus est, ad
 cœlestem patriam ac felicitatem æternam, quæ est
 vera illa terra promissionis, fluens lac & mel. Per
 quod luculenter ostenditur Carmelitanæ Religio-
 nis excellentia, tribus breuiusculis nostræ orationis *Carm. Re*
 partibus aperienda. Quarum prima demonstrabit *ligionis ex*
 eius excellentiam, propter exordij eius conditio- *cellētia ex*
 nem. Secunda idem explanabit, propter primi eius *triplici ca*
 Institutoris eminentiam. Tertia vero id idem de- *pite osten-*
 clarabit, propter ipsius Religionis vtilitatem, ac *ditur.*
 bene iusteq; viuendi ritum, qui in ea seruatur.

Pro prima parte absoluenda, quæ Carmelitanæ *Origo Car*
 Religionis excellentiam ostensura est, propter ex- *mel. Relig.*
 ordij eius præstantiam: id animaduertere non est *triplici*
 indignum, Carmelitici Ordinis exordium, ob tria *gaudet præ*
 potissimum, præcellentiam quandam insignem ha- *rogatiua.*
 bere.

Primo, quia ipsum ante institutionem diuino nu-
 tu & reuelatum est & præcognitum. Memoriam enim
 proditum est, vt *Scholastica* refert *Historia*, ELIAM *Elias de ea*
 Thesbitem de tribu Aaron progenitum, (de qua & *dē tribu p*
 sacratissima Virgo MARIA originē duxisse legitur) *genitus, de*
 primum Religionis huius fuisse Autorem. Ante cu- *qua & B.*
 ius ortum, Sabbacha Pater ELIÆ vidisse fertur in *V. Maria.*
 somnis viros niueo vestitos amictu, ipsum beneuolē

*Ordo Carmel. nuntu
diuino in-
stitut⁹ est,
in quo dif-
fert ab ali-
is Ordinib.*

*Carmelus
ubi sit.*

*In eo pri-
mum Ordo*

*Carm. est
institutus*

ac benigniter salutantes, quod cum secum ipse reuolueret, demirareturq; quidnam id ipsum portederet, ipsum reuelatione à Deo accepisse creditum est, ex eo nasciturum filium, qui huiusmodi candidatorum hominum cœtum primus institueret, & demum per totum terrarū orbem propagaret. Aliarum vero Religionū primam institutionē nō ita diuinis monitis, sed hominum arbitrio ac instituto factam legimus. Secundo, exordij dignitatē manifestat aperte locus, in quo Carmelitanus Ordo primū institutus est, & à quo nomen desumpsit, utpote mons CARMELVS, quem in terra sancta inter Phœniciam & Palestinam situm esse, D. Hieronymus super Isaiam auctor est. Siquidē hunc montem cōscendisse legimus ELIAM, primum Carmelitanæ Religionis caput & principē, ut eo in loco cœlibē castamq; vitam duceret: & quæ Deus futura disposuerat, compleret. Quanto itaque mons iste CARMELVS alijs est eleuator, tanto certè magis æquū videbitur, si præ ceteris virtutis fastigiū cōscendere enitami. Nēpe mōs ob suā celsitudinē aptus est diuinę cōtēplationi locus, & supercœlestib. reuelationibus accipiendis, quā locus planus, accommodatior: quē admodū citius mōtes imbre irrigari, quā loca in planitiē ducta, liquido constat. Præterea mons æternā beatitudinem aptè admodū designat: quippe quanto is editior fuerit & sublimior, tanto cœlo vicinior, & à terra distantior est. Haud secus, quanto vitā à terrenarū rerū cupiditatibus liberiorē & semotiorē ducimus, tātō æternæ felicitati propius accedimus. Verū cōplures (quod magnopere dolēdū est) occurrūt, à mōte quidē nomen sortiti, sed mōtis fastigia exosi, in lutosis conuallib. habitant, hominū frequentiam, improborumq; cōtubernia colūt. Qui cū inter plebeios & infimæ sortis viros, suā neglecta dignitate, versentur, ut eis morib. assimilés euadant, oportet. Enimuero, ut Chamæleon, cuiusq; rei propinquat, eius colorem protinus imbibit & contrahit: ita & homines illorum faciliē imbuuntur moribus, quibuscum frequens eis est consuetudo.

Tertio, Carm. Religionis exordium redditur pre-
 stabilius ceteris, ob propinquitatem loci institutionis
 eius, ad locum nostram redemptionis. Siquidem CARMELVS
 mons, Iudee coterminus est, in cuius urbe Metropo-
 litana redemptio nostra consummata est. Christus itidem
 praecipue pro Iudaeis redimendis, & potissimum venit.
 Namque mulieri Chanaanem roganti pro liberatione
 filiae suae dixit: *Non sum missus nisi ad oves quae perierunt* *Matth. 15*
domus Israel. Deinde, secundoque loco pro Gentium
 redemptione venisse perhibetur. At hi qui primam
 Carm. Ordini praestiterunt originem, ut ELIAS & Eliseus
 ex Iudaeis nati sunt. Qui vero ceteris Religionibus, pri-
 ma iecerunt fundamenta, ex Gentibus progeniti sunt.
 Constat itaque antiquiorem Carm. Religionis quam
 aliarum, esse originem: & ratione exordij in hoc ceteris
 praestare, iureque victimam transitus Domini dici, quae
 admodum prius in themate assumptum est: *Cum di-*
xerint vobis filij vestri, quae est ista Religio, &c.

In secunda Sermonis huius parte, ut praemisimus, *Triplici*
 videnda est huius Religionis excellentia, ob primi *argumeto*
 eam instituentis, utpote ELIAE, dignitatem, tribus *ostenditur*
 praesertim modis demonstrandam. *dignitas*
& excellen-

Primum quidem elucet ipsius ELIAE dignitas, quod *ria Elia*
Prophetarum Pater nuncupatus sit. Quod veleo con- *fudatoris*
 stat argumento. Nam Dominus Ioannem Baptistam *Ord. Car.*
 (quo inter natos mulierum, ipsius testimonio, non *Elias in*
 surrexit maior) non Isaiae, non Ieremiae, non alteri *quibus cum*
 cuiquam ex Prophetis confert; sed ELIAE ut excellen- *Ioanne con-*
 tissimo, cum inquit de Ioanne: *Et si vultis recipere, i-*
uueniat.
ipse est Elias, qui venturus est. Et Gabriel Archangelus *Matth. 11,*
 ad Zachariam, cum sanctissimi Ioannis ortum pra-
 nunciaret, ait: *Ipse praecedet ante illum in spiritu &* *Luca 1,*
virtute Eliae. Siquidem Ioannes legitur vestitus pilis
 camelorum, & zona pellicea circa lumbos eius incinctus.
 De ELIA itidem sacrae tradunt litterae, eum zona pel-
 licea accinctum renibus fuisse. Ioanes etiam conti-
 nentissimae & abstinentissimae fuit vitae, ut qui vinum
 non biberet, & locustas melque sylvestre comederet.

ELIAS identidem, magnæ fuisse sobrietatis & abstinentiæ, in sacris litteris memoratur. Prophetica quoque dignitatis in ELIA perpenditur excellentia, quod ei clarius cæteris reuelatum credatur diuinæ incarnationis mysterium. Nam cum in CARMELI montis vertice prostratus septies puerum misisset, qui obseruaret an quicquam in aëre suboriri videret: cum prius nihil conspexisset puer, septimo regressu vidit nubeculam albam, continentem intra se speciem & effigiem hominis. Quo quidem iudicio sentiunt omnes, ELIAM Diuinæ Incarnationis indubitato prænouisse mysterium: & per nubeculae candorem, sacratissimæ Virginis MARIE candidissimam puritatem; per hominis autem vestigium, nubis ambitu & continentia comprehensum, Filium Dei suscepta carne humana in castissimæ Virginis Vtero degentem intellexisse.

Secundo dignoscitur ipsius ELIÆ præstantia eo ipso, quod CHRISTI propemodum fuit æmulus & imitator: eumq; vt imago veritatem antecederet, in quamplurimis illi persimilis. CHRISTVS enim æcerimus vitiorum fuit detestator, vt qui sæpenumero Phariseorum mala & fictitiam simulatamq; sanctitatem verbis asperis insectatus fuerit. Hunc in modum ELIAS non veritus Regis Achab & Reginae Iezabel ferocem sæuitiam, quadringentos quoque Prophetas lucorum exterminauit gladio: & sæpiusculum tum Regem, tum Reginae, zelo Dei succensus reprehendit. CHRISTVS insuper quadraginta diebus & totidem noctibus à corporeo alimento potuq; abstinuit. Itidem & ELIAS, cum accepto panis subcineritio ambulauit vsque ad montem Dei Oreb, quadraginta dierum totidemq; noctium spatio sine cibo & potu victitans. Ad hæc CHRISTVS quinque panes & duos pisces ita virtute diuina adauxit, vt ex eis satiauerit ferme quinque millia hominum: & quæ superauerant fragmenta, duodecim cophinæ nos impleuerint. Identidem ELIAS viduæ Sareptanæ oleum

3. Reg. 18.

Reuelat

Deus Elia

Incarnati

onis myste

rii & SS.

V. Maria

immacula

tam puri

tatem.

Elias ima

go Christi,

illiq; persi

milis.

Ibid.

Matth. 4.

3. Reg. 19.

Ioan. 6.

3. Reg. 17.

oleum & farinam sic multiplicauit, vt siac illorum imminutione mulier cum domo sua illis enutritæ fuerit, donec daret Dominus pluuiam super terram. Demum, CHRISTVS mortuos ad vitam reuocauit, rediuuosq; reddidit. Sic ELIAS Ionam, vt aiunt, defunctum mulieris Sareptanæ filium, resuscitasse legitur.

Ibid.

Tertio declaratur ipsius ELIÆ dignitas & excellentia eam ob causam, quod eum Dominus in transfiguratione sua dignatus est cum Moyse aduocare, vt suæ diuinitatis testem, suiq; aduentus verissimum comprobatores; contra ceruicositatem & duritiem Iudæorum: ad quam tamen transfigurationem non omnes passim Apostolos admisit. Quis ergo non videat eo facto Dominum prætulisse ELIAM Apostolis, & ostendisse ipsum illis præstantiorem fuisse? Quocirca ratione dignitatis ipsius instituentis primum hanc animæ Deo per monasticæ vitæ professionem immolandæ victimam, non abs re dici potest hæc Religio, victima spiritualis transitus Domini, sicut & in principio assumptum est: *Cum dixerint vobis filij vestri, qua est ista Religio &c.*

Matth. 17

Marc. 9.

Luc. 9.

Christus præfert Eliam Ap̄tis

Exod. 12.

Demum, tertia pars orationis nostræ, huiusce Religionis excellentiam patefacere anniretur ex utilitate huius sacratissime Religionis, quæ tribus itidem modis elucescit,

Carm. Relig. excellentia extrinseci eius

Primo, quia Virginitatis perpetuæ seruandæ votum atque propositum, ab ELIA primo eius Institutore in primis ortum habuit. Nempe is primus fuit, qui in veteri lege virginitatem seruandam animo instituisse fertur. Quod Cassianus de *Institutis Monachorum* comprobat his verbis; *Prior Elias, inquit, qui in veteri testamento Virginitatis iam flores, castimoniaq; præfigurabat exempla.* Et D. Hieronymus in *Epistola ad Eustochium*, de Virginitate seruanda, dicit: *In crescente segete, messor immissus est; Virgo Elias, Virgo Eliseus, & multi filij Prophetarum.* Quod & Bapt. Mantuanus Carmelitani Ordinis nostra tem-

utilitate ostenditur

Elias primus virginitatis votum emisit, suosq; idem docuit.

pestatis

pestate decus egregium, non suppressit, sed hoc carmine complexus est:

*Hæc eadem (vtpote seruandæ virginitatis) Sanctiorum
mouit sententia vates.*

Et magnos habet Autores.

Et dehinc subnectit:

Clara per hos magnus liquit vestigia calles

Elias, Eliadesq; viri gratissima cæle

Progenies, visura suo de semine Diuos.

Hinc factum plerique autumant, quod Carmelitanæ Religionis professionem amplectentes, digniorem quam cæteri denominationem sortiti sunt. Nempe cæteri monasticæ vitæ obseruatores, à quopiam Sanctiorum primo institutore nomen sumunt: Carmelitanæ vero, ob virginitatis seruandæ affinitatē (quæ & candido, quod reliquū tegit amictū, pallio designatur) ab ea quæ super oēs Sanctos exaltata refulget, vtpote candidissima Virgine MARIA (cui peculiariter & ceteris obseruantius obsequium impendunt) nomen sibi vendicant: *Fratresq; B. Mariæ* nuncupantur.

*Quid albū
pallium, q
Carmeli-
ta deferūt,
designet.
Carmeli-
ta cur Fra-
tres B. M. V.
nuncu-
pentur.*

Qui quidem titulus non nouitius est, neq; arbitraria recentiorum institutione Carmelitis designatus, sed Apostolorum tempore illis ascriptus, vt Author est Ioannes Patriarcha Ierosolymitanus, in libro de Institutione Monachorum, sic inquit: *Propter primitiarum spontaneæ Virginitatis similitudinem, singulariter repertam inter huius Ordinis Fundatores, & Dei Genitricem: professores ipsius iam tempore Apostolorum eam vocabant sororem suam, & seipsos Fratres B. Mariæ cognominabant.*

*Nota anti-
quitatē &
summam
pfectionē
Carmelit.
Religionis*

Secundo, huius Religionis vtilitas eo innotescit, quod ipsa fuerit exemplar omnibus alijs monasticæ viuendi legibus. Quibus vt perfectione, ita quoque & tempore multo prior extitit: quandoquidem oēs cæterarum Religionū professiones, ab hac vna suum institutum & regulam desumpserunt. Quod luculentissime Baptista Mantuanus in tertio *Parthenice Mariana* libro exprimit hoc carmine:

Quis

Quicquid habent alij montes pietatis, ab isto
 Ducitur: hac una plures è vite racemi
 Diffusi, latè terras atque æquora complent.
 Hinc Carthusiacis æterna silentia claustris,
 Hinc varias Benedictus oues collegit: ab isto
 Canabe nodosa tunicas arcère fluentes
 Lignipedes didicere viri, quiq; arua colebant
 Inuia, & assiduo terras ardore calentes.

Multa quoque & alia monasticæ institutionis gene-
 ra idem elegantissimè prosequitur, quæ ab hac Re-
 ligione descendisse commonstrat.

Tertio, comprobatur huius Religionis vtilitas
 eam ob causam, quod adiutrix Apostolorum fuerit
 in disseminanda fide & doctrina Euangelica, vt atte-
 statur Iosephus Antiochenus lib. de perfecta militia
 primitiua Ecclesia, ita inquit: Perfectorum militum
 Christi, id est, Apostolorum Coadiutores surrexerunt
 strenuissimi viri contemplationi dediti, sanctorum
 Prophetarum Elia & Elisei sequaces: qui de monte
 Carmelo descendentes, per Galileam & Samariam &
 Iudæam fidem Christi docuerunt: quiq; in Mariæ
 Virginis honorem, in montis * Carmeli decliuo Ora-
 torium fabricant, Saluatoris Matri deuotissimè ser-
 uierunt. Prætereo consultò, quod Summorum
 Pontificum sanctionibus approbata sit Carmelita-
 ni Ordinis obseruantia, & Ecclesiasticis Concilijs
 confirmata, vt in sexto libro Decretalium, titulo
 de Religiosis Domibus, capitulo, Religionum, hunc
 in modum decreuit Concilium Lugdunensè: Cæ-
 terum, Eremitarum S. Augustini & Carmelita-
 rum Ordines, quorum institutio dictum Concilium
 generale præcessit, in solido statu volumus perma-
 nere. Quocirca desistant posthac Æmuli in hunc
 tam sacrum & approbatum Ordinem oblatrare,
 Non enim suis obtrectationibus ei quoquo modo
 derogare poterunt, neque illius candorem comma-
 culare. Et quibusdam interiectis.

Ne

Ne vero oratione plus quam par est prolixiorē vobis fastidium pariam : superfedeo dicere, quot viri tum proborum morum, tum spectatæ vitæ integritate clari, ex hoc religiosissimo vestro Cœnobio, in totum terrarum Orbem fluxerint : longè enim plures, quam olim ex equo Troiano Græci profilerunt. Ad hæc, si commemorare vellem, quibus moribus, quibus litteris, quibus virtutum ornamentis, quanta denique vitæ excellentia ac dignitate, religiosissimam hanc domum illustrarint : me sane citius tempus deficeret, quam oratio. Ad horum igitur tam præclara stemmata vestram omnem vivendi rationem componite, illorum vestigijs penitus insistite, præstantissimum illorum animum, ad impetus & carnis & dæmonis elidendos, inducite.

Eia agite Religiosissimi Viri, ne defatigemini, ne conquiescite, donec pulcherrimis gestis honestissimum finem imposueritis. An aliquid vobis durum

Ardua est virtutis via, & inestimabile eius præciū videri debet, quo paratur æterna felicitas? *Ardua est* equidem (iuxta Hesiodum) virtutis via, sed in veritate manet inæstimabile præcium. Cogitate, quæso, nihil esse tam arduum in rebus humanis, quod non efficiat, si sibi imperarit animus, ut magnoperè velit. Cogitate, inquam, laborem esse breuem, felicitatem vero ad quam properatis, esse perennem. Et eam sane ob causam superius adducta est Religionis istius dignitas, & demonstrata excellentia, ut quanto eam cognoueritis digniorem, tanto impensius enitamini vitam vestram eius dignitati assimilare, eamque pro sua dignitate obseruare. Quippe qui quantæ sit excellentiæ vestra Religio, cognoscit, contemnit tamen illius præstantiæ vitam suam conformare, grauius sibi præparat & durius iudicium, &c.

Nota.

* * *

ELO.